

18 juli 2018

Opiniestuk: DISCRIMINATIE VAN OUDEREN ?

(Geert Messiaen is secretaris-generaal van de Landsbond van Liberale Mutualiteiten en tevens auteur van verschillende publicaties over het Belgische gezondheidssysteem. Hij schrijft dit opiniestuk in eigen naam.)

Op 29 november 2017 schreef ik in een opiniestuk “Wij zijn niet klaar om de vergrijzing op te vangen “ inhoudend dat een coherent ouderenbeleid in ons land - en in de meeste Europese landen trouwens - ontbreekt. Een brede maatschappelijke discussie over de weg die we uit willen, wordt al te vaak op de lange baan geschoven.

Op 17 juli 2018 blokletteren de media dat de ziekteverzekering vanaf december twee keer vier sessies zal terugbetalen bij de psycholoog, maar... slechts tot de leeftijd van 64 jaar.

Boekhoudersmentaliteit versus de mens

Voor alle duidelijkheid: de ziekenfondsen pleiten er al jaren voor dat psychologische hulp zou worden terugbetaald, al was het maar om latere complicaties te vermijden, maar dan wel voor iedereen. Dat dit niet geldt voor 65-plussers is voor ons wel een heel bittere pil ! Zo waren de Liberale Mutualiteiten het eerste ziekenfonds dat psychologische begeleiding voorzag in de aanvullende verzekering.

Volgens de woordvoerder van het kabinet van de minister van Volksgezondheid heeft de minister gekeken hoe ze het – veel te bescheiden – budget op de best mogelijke manier kon inzetten. Later zouden dan eventueel extra middelen kunnen worden vrijgemaakt om die doelgroep uit te breiden. Een bijkomend argument voor de leeftijdsgrens is dat het bestaande aanbod aan eerstelijnspsychologische zorg voor ouderen een aparte aanpak zou nodig hebben.

Dat laatste kan misschien statistisch wel zo zijn, maar het leven is nu eenmaal een continuüm: tenzij men plots getroffen wordt door een ongeval of een ernstige aandoening, is er geen enkele reden om aan te nemen dat de psychologische noden totaal van aanschijn veranderen bij het bereiken van de 65ste verjaardag.

Ik kan dus niet aanvaarden dat de overheden in dit land de middelen voor het bejaardenbeleid zou afbouwen.

Zo bouwen in Vlaanderen steeds meer rusthuizen hun animatiefunctie af en laat het nu precies dat zijn dat de dagen van de mensen nog wat opvrolijkt.

Laat nu juist de geestelijke gezondheidszorg de uitdaging zijn in onze eeuw

Laat nu juist een rapport van het federaal kennis-centrum voor de gezondheidszorgen pleiten voor een verruiming van de geestelijke gezondheidszorg van volwassenen naar ouderen – m.a.w. iedereen weet dat de nood aan geestelijke ondersteuning zeer groot is bij deze groep.

Zolang we aan de budgettaire orthodoxie blijven vasthouden, zolang er geen fatsoenlijke budgetten voor de ouderenzorg zijn, zal het probleem nooit opgelost raken.

Willen we een warme en solidaire samenleving ? Dan moeten we stoppen met het doemdenken dat gezondheidszorg onbetaalbaar is.

De vergrijzing van de bevolking en het tekort aan de nodige professionals – overigens niet alleen in België – worden dé achillespees van de gezondheidszorg.

En dan moeten we ook meteen durven investeren in een degelijke geestelijke gezondheidszorg voor ouderen omdat in ons land zo'n 15% van de 60-plussers kampt met psychische problemen.

Ook de zorgberoepen zelf moeten dringend meer aantrekkelijk worden gemaakt: het tekort aan de nodige professionals – huisartsen, verpleegkundigen, gerieters en zorgkundigen – om maar enkele voorbeelden te noemen, wordt dé achillespees van de gezondheidszorg. Het is een magere troost dat dat niet alleen voor België geldt.

Volgens een studie van de VN en de ouderenorganisatie Help Age staat België pas op de 28ste plaats op 91 landen voor het inzetten op de oudere bevolking.

Een denkpiste die momenteel volop in Nederland wordt uitgewerkt, is de Positieve Gezondheid: het compleet herdenken van de gezondheidszorg, waarbij niet meer in de eerste plaats wordt gekeken naar wat de dokter zegt, maar... naar wat de mensen zelf belangrijk vinden. En gezondheid omvat heel wat meer dan alleen maar de afwezigheid van ziekte en pijn.

De éézijdige aandacht voor de technische aspecten gaat ten koste van de relationele kant van de verzorging. Hoeft het dan te verwonderen dat veel bejaarden geen zin meer zien in hun leven?

Ook in andere sectoren stellen zich problemen.

Na 65 en steeds aan de arbeid heeft men geen recht meer op volgende uitkeringen in het kader van de Sociale Zekerheid: ziekte-uitkering, werkloosheidsuitkering en een uitkering voor tijdskrediet, maar: **wie ouder is dan 65 mag onbeperkt bijverdienen** ! Hij of zij krijgt echter geen uitkering bij ziekte of ongeval. Een wetsvoorstel wil ook voor 65-plussers een (recht op) arbeidsongeschiktheidsuitkering invoeren. Dat er een regeling komt staat volgens de woordvoester van Minister van Volksgezondheid vast. De datum dat de maatregel in voege treedt is nog steeds niet bekend.

Wat de verzekeringen betreft loopt de arbeidsongevallenverzekering nog door evenals de hospitalisatieverzekering, maar afhankelijk van de verzekeraar kan men niet meer aansluiten voor bijvoorbeeld een hospitalisatieverzekering of een tandverzekering.

Er bestaat geen mirakeloplossing.

De vergrijzing is een belangrijke uitdaging voor de gezondheidszorg, niet alleen in ons land, maar waar ook ter wereld.

Impact van de vergrijzing in één van onze buurlanden (N)

Bron: Quintin Schevernels 2018

Veranderingen in de bevolking

Aantal 65-plussers	
2015: 3,1 miljoen	+ 55 %
2040: 4,8 miljoen	

Aantal 90-plussers	
2015: 117.000	+ 191 %
2040: 340.000	

| Aantal alleenwonende 65-plussers | |
| 2015: 920.000 | + 88 % |
| 2040: 1,73 miljoen |

Aantal 50 - 64 jarigen per 85-plusser (mogelijk mantelzorgers)	
2015: 10	- 60 %
2040: 4	

| Aantal mensen met meerdere chronische aandoeningen tegelijk | |
| 2015: 4,3 miljoen | + 28 % |
| 2040: 5,5 miljoen |

Aantal mensen met artrose	
2015: 1,2 miljoen	+ 92 %
2040: 2,3 miljoen	

| Aantal sterfgevallen ten gevolge van dementie | |
| 2015: 14.000 | + 186 % |
| 2040: 40.000 |

Aantal mensen met dementie	
2015: 154.000	+ 114 %
2040: 330.000	

| Aantal 75-plussers dat zich eenzaam voelt | |
| 2015: 600.000 | + 117 % |
| 2040: 1,3 miljoen |

Aantal mensen met urine-incontinentie	
2015: 495.000	+ 49 %
2040: 740.000	

Gevolgen voor de zorg

Aantal staaroperaties bij 75-plussers	
2015: 62.000	+ 106 %
2040: 128.000	

Aantal mensen met dementie met indicatie voor verpleeghuiszorg	
2015: 76.000	+ 117 %
2040: 165.000	

Eerste hulp bezoeken door 85-plussers	
2015: 125.000	+ 143 %
2040: 304.000	

Uitgaven aan ouderenzorg	
2015: 17 miljard	+ 157 %
2040: 43 miljard	

Nog al te vaak wordt niet in het minste rekening gehouden met de adviezen van de Federale adviesraad voor ouderen, net als van deze van de Vlaamse adviesraad voor ouderen

Oudere mensen hebben ontegensprekelijk even goed recht op kwalitatieve psychologische zorg als andere.

De overheden moeten er zich meer dan ooit van bewust zijn om het aanbod voor 65-plussers verder uit te bouwen en te organiseren tot een geïntegreerd geheel en dit op alle domeinen.

Gezondheid omvat heel wat meer dan alleen maar de afwezigheid van ziekte en pijn.

Gezondheid omvat ook zaken als:

- mentaal goed functioneren;
- het ervaren van toekomstperspectief en acceptatie;
- het ervaren van kwaliteit van leven;
- en, zeer belangrijk, goede sociale contacten en relaties, geaccepteerd worden, maatschappelijke betrokkenheid, het hebben van betekenisvol werk en het dagelijks functioneren.

Dat zijn niet noodzakelijk zaken die veel geld kosten. Misschien wel integendeel...

Wederzijds respect voor elke generatie, voor elke mens, is belangrijk! Ook dat aspect moet meer aan bod komen in de opvoeding en tijdens de verschillende opleidingen.

TIME TO ACT !

Geert Messiaen